

LIBRIS

We know
books

VASILE ALECSANDRI

POEZII

Prefață, fișă biobibliografică
și referințe critice de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALECSANDRI, VASILE

Poezii / Vasile Alecsandri ; pref., fișă biobibliografică și ref. crit.
de Lucian Pricop – Ed. a 6-a – București: Cartex 2000, 2026

ISBN 978-606-091-351-1

I. Pricop, Lucian (pref.)

821.135.1

Textele ediției de față sunt reproduse după volumele
V. Alecsandri. Opere, volumele I și II. Poezii, apărute la Editura
pentru Literatură, București, 1966, în Colecția „Scriitori români”.
Modificările față de ediția menționată se referă doar la normele
ortografice ale Academiei Române, în vigoare la această dată.
Notele din subsolul paginii aparțin lui Vasile Alecsandri.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Natura în pastelurile lui Vasile Alecsandri</i> (Lucian Pricop)	7
<i>Fișă biobibliografică</i>	10
<i>Referințe critice</i>	12
OSTAȘII NOȘTRI	
Balcanul și Carpatul	17
Peneș Curcanul	19
Sergentul	26
Păstorii și plugarii	28
Frații Jderi	29
Căpitanul Romano	32
Hora de la Plevna	34
Hora de la Grivița	36
Oda ostașilor români	38
Epistolă generalului Florescu	40
DOINE	
Doina	43
Strunga	45
Andrii Popa	47
Baba Cloanța	50
Crai-nou	56
Hora	60
Groza	62
Cinel-Cinel	64
Dorul româncei	65
Altarul monastirei Putna	67
LĂCRĂMIOARE	
Steluța	69
Gondoleta	71
Pe mare	73
Adio	75
Lăcrămioare	77

MĂRGĂRITĂRELE

Deșteptarea României	78
Stelele	80
N. Bălcescu murind	81
Banul Mărăcină	83
Dragoș	87
1 Mai	91
Hora Unirei	92
Cristos a înviat	94
Înșiră-te, mărgărite	95

PASTELURI

Serile la Mircești	109
Sfârșit de toamnă	112
Iarna	113
Gerul	114
Viscolul	115
Miezul iernii	116
La gura sobei	117
Bradul	118
Sfârșitul iernei	120
Oaspeții primăverii	121
Dimineața	122
Tunetul	123
Floriile	124
Paște	126
Plugurile	127
Sămănătorii	128
Rodica	129
Lunca din Mircești	130
Malul Siretului	132
Concertul în luncă	133
Flori de nufăr	136
Bărăganul	137
Valul lui Traian	139
Sania	141
Noaptea	142
Fântâna	143

LEGENDE

Dumbrava Roșie	144
Pohod Na Sybir	172
Dan căpitan de plai	175
Cântecul gintei latine	188
Legenda rândunicăi	190
Legenda ciocârliei	195
Legenda lăcrămioarei	206

NATURA ÎN PASTELURILE LUI VASILE ALECSANDRI

Publicate inițial în „Convorbiri literare“ între 1868-1869, *Pastelurile* au fost apreciate de Titu Maiorescu ca „un șir de poezii, cele mai multe lirice, de regulă descrieri, câteva idile, toate însuflețite de o simțire așa de curată și de puternică a naturii, încât au devenit fără comparare cea mai mare podoabă a literaturii românești îndeobște“. În același registru al elogiului, G. Călinescu consideră *Pastelurile* ca o poezie nouă în care tehnica picturală domină.

Vasile Alecsandri realizează prin pastelurile sale o lirică a liniștii, a fericirii rurale, un calendar al spațiului și al timpului – iarna, toamna, primăvara, vara. Corespondența sentiment-natură este urmărită și subliniată de faptul ca tabloul este aproape întotdeauna însuflețit de o prezență umană.

Până la Alecsandri, întâlnim doar elemente de pastel la Asachi, Heliade, Alexandrescu, în poezii de factură romantică, unde natura e zugrăvită în mod abstract, ca mijloc de a crea atmosfera de transmitere a unor anumite stări sufletești. Odată cu Alecsandri, peisajul capătă individualitate, există în sine, are un farmec specific.

Din cele aproximativ treizeci de poezii scrise de Alecsandri, care intră în definiția acceptată a pastelului, se pot desprinde toate fazele anotimpurilor în lunca Mirceștilor.

Alecsandri descrie în *Pasteluri* iarna în aspectul ei feeric, privind ninsoarea de la gura sobei. Tabloul unei nopți de iarnă îi inspiră poetului sentimente de admirație în fața măreției și nemișcării naturii. Iarna este anotimpul amorțirii și al încremenirii. În poezia „Iarna“, Alecsandri desenează înfiorat, obiectiv și precis, cu o paletă săracă

OSTAȘII NOȘTRI

BALCANUL ȘI CARPATUL

Balcanul și Carpatul, la Dunărea măreață,
Ca doi giganți năprasnici stau astăzi față-n față
Și-aprinși de dor de luptă, cu ochii se măsoară,
Cu glasul s-amenință, cu gândul se doboară,
Zicând: „Nu pot să-ncapă doi paloși într-o teacă!
E scris din noi doi unul în pulbere să treacă!”

Balcanul cel fanatic, muncit de aspră ură,
Nu știe să-ngrădească sălbatica lui gură
Și zice cu trufie: „Carpatule vecine,
De nu pleca-vei fruntea, amar va fi de tine,
Căci răpezi-voi grabnic din plaiurile-mi nalte
Torente-necătoare deprinse ca să salte
Din maluri peste maluri, din munte peste munte,
Să bată-a tale coaste, s-acopere-a ta frunte,
Să facă într-o clipă ca să dispari din lume
Cu-a tale stânci și codri, cu-ai tăi copii și nume!”

Carpatul scoate-un freamăt teribil de urgie,
Mișcând coama-i de codri, ca leul în mânia,
Și-n clocot lung răspunde: „Balcane,-a ta trufie
Arată că tu astăzi căzut ești în pruncie.
Nevoie ai de-o cârjă ruina-ți s-o supoarte,
Căci ești acum, sărmane, ajuns la prag de moarte.
Ai fost odinioară gigant prin înălțime,

Amar prin fanatismu-ți, puternic prin cruzime!
Ai revărsat pe lume și groază și rușine
Și te-ai scăldat în sânge pân-ce-ai dat piept cu mine.“
De-atunci au trecut secolii!... Strivita omenire
S-au deșteptat, și numai tu stai în adormire,
Ademenit de visuri nebune și trufașe,
Făr-a pătrunde norii care te țin în fașe!
Orb urieș! cu cârja tu genele-ți ridică
Și vezi l-a tale poale cât umbra-ți e de mică.
Ești șters din cartea lumii, tu, care din vechime
Stai rezemat în somnu-ți de-o putredă mărime!
Și vrei să ții în lanțuri popoarele creștine?
Și vrei, Balcani gârbov, eu să mă-nchin la tine?
Dar n-auzi cum te râde și Dunărea și Marea?
Deviza ta-i *sclavia*, ș-a mea *neatârănarea!*“
Cum zic doi vulturi ageri, zburând din vârful de munte,
Se-nalță până-n ceruri și scot țipete crunte.
De pe Balcani e unul și din Carpați e altul,
Mult rapide le-i zborul, mult crâncen le-i asaltul,
Căci se izbesc ca fulgeri la luptă-ucigătoare!...
Întinsele lor aripi se bat lucind la soare,
Ș-a lor cumplite gheare și pliscuri oțelite
Își dau loviri de moarte și răni își fac cumplite.

Deodată cade unul din vulturii dușmani:
E vulturul prădalnic din barbarii Balcani,
Și-n patru părți a lumii zbor smulsele lui pene!...

.....
Și cântă libertatea pe maluri dunărene.

Mircești, 14 mai 1877

PENEȘ CURCANUL

Plecat-am nouă din Vaslui
Și cu sergentul zece
Și nu-i era, zău, nimănui
În piept inima rece.
Voioși ca șoimul cel ușor
Ce zboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior,
Și-aveam și pene-n frunte.

Toți dorobanți, toți căciulari,
Români de viță veche,
Purtând opinci, sumani, ȋtari
Și cușma pe-o ureche.
Ne dase nume de Curcani
Un hâtru, bun de glume;
Noi am schimbat lângă Balcani
Porecla în renume!

Din câmp, de-acasă, de la plug
Plecat-am astă-vară
Ca să scăpăm de turci, de jug
Sărmana scumpă țeară.
Așa ne spuse-n graiul său
Sergentul Mătrăgună,
Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
Ne-am dus cu voie bună.

Oricine-n cale ne-ntâlnea
Cântând în gura mare,

Stătea pe loc, s-adîmenia,
Cuprins de admirare;
Apoi în treacăt ne-ntreba
De mergem la vro nuntă.
Noi răspundeam în hohot: „Ba,
Zburăm la luptă cruntă!”

„Cu zile mergeți, dragii miei,
Și să veniți cu zile!”
Ziceau atunci bătrâni, femei,
Și preoți, și copile;
Dar cel sergent făr'de musteți
Răcnea: „Să n-aveți teamă,
Românul are șapte vieți
În pieptu-i de aramă!”

Ah! cui i-ar fi trecut prin gând
Ș-ar fi crezut vrodată
Că mulți lipsi-vor în curând
Din mândra noastră ceată!
Priviți! Din nouă câți eram
Și cu sergentul zece,
Rămas-am singur eu... și am
În piept inima rece!

Crud e când intră prin stejari
Năpraznica secure,
De-abate toți copacii mari
Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea,
Când moartea nemiloasă
Ca-n codru viu pătrunde-n ea
Și când securea-i coasă!

Copii! aduceți un ulcior
De apă de sub stîncă,

Să sting pojarul meu de dor
Și jalea mea adîncă.
Ah! ochii-mi sunt plini de scînteii
Și mult cumplit mă doare,
Când mă gândesc la frații mei
Cu toți pieriți în floare.

Cobuz ciobanu-n Calafat
Suna voios din fluier,
Iar noi jucam hora din sat,
Râzînd de-a bombei șuier.
Deodată-o schijă de obuz
Trăsnind... mânca-o-ar focul!
Retează capul lui Cobuz
Și-astfel ne curmă jocul.

Trei zile-n urmă am răzbit
Prin Dunărea umflată,
Și nu departe-am tăbărât
De Plevna blestemată.
În fața noastră se-nălța
A Griviței redută,
Balaur crunt ce-amenința
Cu gheara-i nevăzută.

Dar și noi încă o pîndeam
Cum se pîndește-o fiară
Și tot chiteam și ne gîndeam
Cum să ne cadă-n gheară?
Din zori în zori și turci și noi
Zvârleam-n aer plumbii,
Cum zvârli grăunți de păpușoi
Ca să hrănești porumbii.

Și tunuri sute bubuiiau...
Se clătina pămîntul!

Și mii de bombe vâjâiau
Trecând în zbor ca vântul.
Ședea ascuns turcu-n ocol
Ca ursu-n vizunie.
Pe când trăgeam noi tot în gol,
El tot în carne vie...

Ținteș era dibaci tunar,
Căci toate-a lui ghiulele
Loveau turcescul furnicar,
Ducând moartea cu ele.
Dar într-o zi veni din fort
Un glonte, numai unul,
Și bietul Ținteș căzu mort,
Îmbrățișându-și tunul.

Pe-o noapte oarbă, Bran și Vlad
Erau în sentinele.
Fierbea văzduhul ca un iad
De bombe, de șrapnele.
În zori găsit-am pe-amândoi
Tăiați de iatagane,
Alăture c-un moviloi
De leșuri musulmane.

Sărmanii! bine s-au luptat
Cu litfa cea păgână,
Și chiar murind ei n-au lăsat
Să cad-arma din mână.
Dar ce folos! ceata scădea!
Și-acuma rămăsese
Cinci numai, cinci flăcăi din ea
Și cu sergentul șese!...

Veni și ziua de asalt,
Cea zi de sânge udă!

Părea tot omul mai înalt
Față cu moartea crudă.
Sergentul nostru, pui de zmeu,
Ne zis-aste cuvinte:
„Cât n-om fi morți, voi cinci și eu,
Copii, tot înainte!“

Făcând trei cruci, noi am răspuns:
„Amin! și Doamne-ajută!“
Apoi la fugă am împuns
Spre-a turcilor redută.
Alelei! Doamne, cum zburau
Voinicii toți cu mine!
Și cum la șanțuri alergau
Cu scări și cu fașine!

Iată-ne-ajunși!... încă un pas.
„Ura!-nainte, ura!...“
Dar mulți rămân fără de glas.
Le-nchide moartea gura!
Reduta-n noi răpede-un foc
Cât nu-l încape gândul.
Un șir întreg s-abate-n loc,
Dar altul îi ia rândul.

Burcel în șanț moare zdrobind
O tidvă păgânească.
Șoimu-n redan cade răcnind:
„Moldova să trăiască!“
Doi frați Călini, ciunțiți de vii,
Se zvârcolesc în sânge;
Nici unul însă, dragi copii,
Nici unul nu se plânge.

Atunci viteazul căpitan,
Cu-o largă brazdă-n frunte,

Strigă voios: „Cine-i Curcan
Să fie șoim de munte!“
Cu steagu-n mâni, el sprintenel
Viu suie-o scară-naltă;
Eu cu sergentul după el
Sărim delaolaltă.

Prin foc, prin spăgi, prin glonți, prin fum,
Prin mii de baionete,
Urcăm, luptăm... iată-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
„Allah! Allah!“ turcii răcnesc,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem steagul românesc
Pe crâncena redută.

Ura! măreț se-nalță-n vânt
Stindardul României!
Noi însă zacem la pământ,
Căzuți prada urgiei.
Sergentul moare șuierând
Pe turci în risipire,
Iar căpitanul admirând
Stindardu-n fâlăire!

Și eu când ochii am închis,
Când mi-am luat osânda:
„Ah! pot să mor de-acum, am zis,
A noastră e izbânda!“
Apoi când iarăși m-am trezit
Din noaptea cea amară,
Colea pe răni eu am găsit
Virtutea militară!..

Ah! da-o-ar Domnul să-mi îndrept
Această mână ruptă,

Să-mi vindec rănilor din piept,
Iar să mă-ntorc la luptă,
Căci nu-i mai scump nimica az
Pe lumea pământescă
Decât un nume de viteaz
Și moartea vitejească!

Mircești, august 1877